

1. Холод З. М., Шляхетко В. В. Мотиваційний механізм і його вплив на розвиток підприємницьких структур ВПК // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. — Львів : ІРД НАН України, 2000. — Вип 11. — С. 587–592. 2. Холод З. М., Шляхетко В. В. Мотивація праці як складова частина мотиваційного механізму економіки підприємницьких структур // Наукові записки. — 2000. — Вип. 2. — С. 119–121. 3. Управління та ефективність використання виробничого персоналу структур видавничо-поліграфічного комплексу України / Холод З. М., Копилюк О. І., Малярчук І. І. та ін. Монографія. — Львів : УАД, 2008. — 196 с.

Рассматриваются проблемы и направления эффективности использования рабочего времени. Исследован механизм действия факторов, намечены пути повышения эффективности использования рабочего времени.

The problems and ways of working time efficiency were investigated. The mechanism of action of the factors outlined ways to improve use of time.

УДК 336.221.26

Т. А. Рубан

Нововолинський факультет

Тернопільського національного економічного університету

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Висвітлено прагматизм функціонування державних цільових фондів в Україні. Запропоновано шляхи їх реформування.

Ринкові умови господарювання і наявність різних форм власності створюють об'єктивні умови для функціонування позабюджетного механізму розподілу грошових коштів, який надає можливість залучати додаткові фінансові ресурси від підприємств, установ, організацій, фізичних осіб і спрямувати їх на суспільні потреби. Такий перерозподіл публічних фінансових ресурсів здійснюється шляхом створення цільових фондів грошових ресурсів.

Актуальність дослідження обумовлена постійно зростаючою роллю публічних фондів цільового призначення, у зв'язку з розвитком ринкових відносин у державі, в той час, коли в літературі розробка цієї теми є недостатньою. Тому, в аспекті теоретичних досліджень дана тема є надзвичайно цікавою, оскільки відносини по акумулюванню, розподілу та витрачання централізованих позабюджетних цільових фондів не чітко висвітлені для суспільства.

Сьогодні в Україні вивчення проблем правового і економічного регулювання централізованих позабюджетних цільових фондів є досить актуальним для фінансової науки та практики. Оскільки, до цього часу ці проблеми

фундаментально не вивчалися, то сьогодні невизначеність правового статусу та інші негаразди даних фондів вимагають детального наукового дослідження.

Державні позабюджетні фонди цільового призначення стали предметом дослідження таких вчених, як: В. Д. Базилевич, О. Д. Василик, Г. О. Волощук, К. В. Павлюк, Ю. В. Пасічник, І. В. Розпутенко, В. М. Шумський, С. І. Юрій, та інші, в яких розглянуті теоретичні засади функціонування цих фондів. Однак, ряд питань функціонування державних цільових фондів лишаються дискусійними, зокрема й певні питання розроблення науково-обґрунтованих висновків та пропозицій щодо вдосконалень у цій сфері.

Нами проведено дослідження результатів функціонування позабюджетних цільових соціальних фондів і виявлено, що на сьогоднішній день в Україні створено і діють чотири із п'яти передбачених Основами законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування цільові страхові фонди:

- Пенсійний фонд України,
- Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття,
- Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності,
- Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань [2].

— Фонди мають цільове призначення, яке втілюється як у чітко визначених джерелах їх утворення, так і в напрямках можливого використання коштів.

До методів мобілізації фінансових ресурсів до державних цільових фондів належать спеціальні податки і збори, засоби з бюджету і позики [8, 468].

При цьому, слід зазначити, що спеціальні податки і збори встановлюються законодавчою владою. Значна кількість фондів формується за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів. Кошти бюджетів поступають у формі безвідплатних субсидій або певних відрахувань від податкових доходів. Доходами цільових фондів можуть виступати і позикові кошти. Що є у цільових фондів позитивне сальдо може бути використано для придбання цінних паперів і отримання прибутку у формі дивідендів або відсотків.

У процесі дослідження проведено численний аналіз практики функціонування фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань (на прикладі м. Нововолинськ) і фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (на прикладі м. Нововолинськ), в результаті чого виявлено проблематику їх функціонування. Так, особливістю функціонування фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань є динаміка страхових внесків до зазначеного фонду, яку наведено у таблиці 1.

Спираючись на дані таблиці 1, нами зроблено висновок, що за останні три роки відбулося зменшення доходів Нововолинського відділення фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, що пояснюється зменшенням обсягів виробничо-господарської діяльності унаслідок впливу світової фінансової кризи.

Водночас доцільно зазначити позитивні моменти діяльності аналізованого фонду. Зокрема, не зважаючи на п'яте місце за кількістю страхувальників дане відділення займає друге місце по області за сумою доходів, це зумовлено тим, що на його території знаходяться шахти, які є значними платниками внесків до зазначеного фонду.

Таблиця 1

**Динаміка страхових внесків
до відділення фонду соціального страхування
від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань
у м. Нововолинську, грн.***

Вид надходжень	Роки		
	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Страхові внески роботодавців	11873501,95	19348510,91	11701222,37
Добровільні внески	39,1	0	0
Пеня за несвоєчасну сплату страхових внесків	0	4165,29	2155,58
Кошти одержані від стягнення штрафів за адміністративні порушення з посадових осіб	952	3859,00	6375,00
Інші надходження	0	80000,00	29967,00
Всього	11874493,056	19436535,20	11739719,95

* Розроблено автором на підставі статистичної звітності відділення фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань у м. Нововолинську

Виявлено, що недостатня увага приділяється залученню добровільних внесків до фонду в якості додаткового джерела фінансування видатків. Так, лише у 2007 році були зареєстровані добровільні внески у сумі — 39,10 грн..

Разом з тим, виявлено напрямки використання коштів зазначеного фонду, серед яких основними є відшкодування шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або в разі його смерті; медична, професійна та соціальна реабілітація потерпілих на виробництві; видатки на обслуговування банківськими установами та УДППЗ "Укрпошта" [5, 11].

Конкретизуючи роль фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності у наданні соціального захисту мешканцям міста Нововолинська, слід зазначити, що переважну більшість коштів з досліджуваного фонду було спрямовано на надання допомоги за листками непрацездатності (75%) та оздоровлення працівників (18%).

До того ж, серед видатків зазначеного фонду виявлено такі видатки:

- пільги громадянам постраждалим на ЧАЕС (0,5%);
- організаційно-управлінські видатки (6%);
- витрати по виконанню обов'язків страховика (0,5%).

Проведене дослідження дає можливість зробити висновки:

— реформування механізму функціонування цільових фондів держави доцільно здійснювати на основі: чіткого визначення джерел і розмірів фінансування за різними видами соціального страхування; усунення дублювання функцій; централізації та впорядкування збирання страхових внесків; удосконалення методів контролю та підвищення ролі соціальних партнерів в управлінні соціальним страхуванням; збереження державних соціальних гарантій; створення економічних передумов зростання заробітної плати як найважливішого фактора розвитку соціального страхування;

— особливістю державних позабюджетних фондів соціального призначення є те, що вони вирішують завдання соціального захисту населення через механізм загальнообов'язкового державного соціального страхування. За рахунок бюджетних ресурсів забезпечуються утримання установ соціальної сфери та соціальний захист населення;

— одним із можливих шляхів удосконалення позабюджетних соціальних фондів є запровадження єдиного збору до соціальних фондів або реформування усіх позабюджетних фондів окремо;

— існує потреба прийняття окремого закону, який би регулював правовий статус, порядок створення, діяльності та ліквідації централізованих позабюджетних цільових фондів. Законопроект «Про централізовані позабюджетні цільові фонди» повинен сконцентрувати та зосередити в собі весь спектр питань щодо функціонування централізованих позабюджетних цільових фондів та чітко регулювати фінансово-правові відносини у сфері акумуляції, розподілу та витрачання фінансових ресурсів централізованих позабюджетних цільових фондів і забезпечити нецільове використання коштів;

— досить актуальним є об'єднання фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування (крім Пенсійного фонду України) у єдиний фонд соціального страхування;

— стратегічним завданням у діяльності фінансових фондів соціального спрямування є здійснення переходу на адресне надання соціальної допомоги.

Хочемо також наголосити, що подальше функціонування державних цільових фондів супроводжується необхідністю вирішення низки проблем правового характеру їх функціонування.

1. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Державні фінанси : навч. посіб. / за заг. ред. Базилевича В. Д. — К. : Атіка, 2002. — 368 с.
2. Василик О. Д. Державні фінанси України : навч. посіб. — К. : Вища школа, 1997. — С. 608.
3. Волощук Г. О., Пасічник Ю. В., Прямухіна Н. В. Фінансові фонди соціального спрямування в Україні: бюджетні, страхові, пенсійні : навч. посіб. — К. : Центр навч. літератури, 2004. — 184 с.
4. Павлюк К. В., Василик О. Д. Державні фінанси України : підруч. — К. : Центр навч. літератури, 2004. — 608 с.
5. Статистична звітність про результати функціонування

фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань у місті Нововолинську / відп. за вип. Андрушків М. А. — Нововолинськ : Мінотавр, 2010. — 30 с. 6. Статистична звітність про результати функціонування фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності у місті Нововолинську / відп. за вип. Бик В. П. — Нововолинськ : Мінотавр, 2010. — 27 с. 7. Шумський В. М., Діхтерьова В. В. Формування пенсійного фонду: реальність потенційних джерел // Фінанси України. — 2001. — № 7. — С. 58–61. 8. Юрій С. І. Фінанси : підруч. — К. : Знання, 2008. — 611 с.

Раскрыто прагматизм функционирования государственных целевых фондов в Украине. Предложены пути их реформирования.

The practice and problems of state purpose funds are exposed in the article. The ways of improvement of their functioning are offered.